

VENDIM
Nr.37, datë 19.9.2011

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	Kryetar	i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	Anëtar	i	“	“
Xhezair Zaganjori	Anëtar	i	“	“
Petrit Plloçi	Anëtar	i	“	“
Vitore Tusha	Anëtare	e	“	“
Sokol Sadushi	Anëtar	i	“	“
Sokol Berberi	Anëtar	i	“	“
Admir Thanza	Anëtar	i	“	“
Altina Xhoxhaj	Anëtare	e	“	“

me sekretare Blerina Çinari, në datën 31.5.2011, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.19 akti, që i përket:

KËRKUES: Bardhyl Ibra

SUBJEKT I INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme, në mungesë.

OBJEKTI: 1. Shfuqizimi, pjesërisht si i papajtueshëm me Kushtetutën i nenit 435/2 të Kodit të Procedurës Penale, dhe konkretisht shprehjes: “akti i rekursit dhe memoriet duhet të nënshkruhen, me pasojë mospranimi, nga mbrojtësit”; 2. Shfuqizimi, pjesërisht si i papajtueshëm me Kushtetutën, i vendimit të Kolegjeve të Bashkuara nr.5, datë 15.9.2009, dhe konkretisht i shprehjes: “Rekursi penal të nënshkruhet nga mbrojtësi, në të kundërt ai nuk pranohet për shqyrtim në Gjykatën e Lartë”; 3. Shfuqizimi, si të papajtueshëm me Kushtetutën i vendimeve nr.355, datë 12.3.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr.40, datë 23.1.2008 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr.00-2009-313 (607), datë 6.11.2009 të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f, dhe 134/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Bashkim Dedja, kërkuesin që u shpreh për pranimin e kërkesës; përfaqësuesin e subjektit të interesuar që në prapësimet me shkrim ka kërkuar rrëzimin e kërkesës dhe pasi diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Me vendimin nr.355, datë 12.3.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, kërkuesi është deklaruar fajtor për veprën penale të “falsifikimit të dokumenteve shkollore”, parashikuar nga neni 187/1 të Kodit Penal dhe në bazë të këtij neni dhe nenit 34 të Kodit Penal, është dënuar me 100.000 lekë gjobë. Me vendimin nr.40, datë 23.1.2008, Gjykata e Apelit të Tiranës ka lënë në fuqi vendimin nr.355, datë 12.3.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

2. Kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Lartë me recurs. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.00-2009-313(607), datë 6.11.2009 ka vendosur: “Mospranimin e rekursit” me arsyetimin se: “Rekursi i paraqitur nga i gjykuari, Bardhyl Ibra, nuk përmban shkaqe nga ato të parashikuara nga neni 435/1 i KPP-së”.

3. Kërkuesi, në datën 25.1.2011, i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese, duke kërkuar shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën, në nenin 435/2 të Kodit të Procedurës Penale, (KPP) të shprehjes: “Akti i rekursit dhe memoriet duhet të nënshkruhen, me pasojë mospranimi

nga mbrojtësit”; shfuqizimin e vendimit të Kolegjeve të Bashkuara nr.5, datë 15.9.2009 të shprehjes: “Rekursi penal të nënshkruhet nga mbrojtësi, në të kundërt ai nuk pranohet për shqyrtim në Gjykatën e Lartë”; shfuqizimin e vendimeve nr.355, datë 12.3.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr.40, datë 23.1.2008 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr.607, datë 6.11.2009 të Gjykatës së Lartë.

4. **Kërkuesi** ka kërkuar pranimin e kërkesës, duke parashtruar në mënyrë të përmbledhur këto shkaqe:

4.1 Togfjalëshi “*të nënshkruhen nga mbrojtësit*” në nenin 435/2 të KPP-së, dhe përforcuar si kriter edhe me vendimin unifikues të Gjykatës së Lartë nr.5, datë 15.9.2009, përbën një kufizim, i cili cenon thelbin e të drejtës për t’u ankuar dhe si i tillë, duhet shfuqizuar si antikushtetues.

4.2 Prokuroria gjatë fazës së hetimeve, si dhe gjykatat nuk kanë pranuar kërkesat për marrje të provave si thirrje dëshmitarësh dhe kryerje aktesh ekspertimi, si dhe nuk i kanë vlerësuar si duhet provat e marra.

4.3 Nuk i është dhënë e drejta e mbrojtjes me avokat bazuar në nenin 31/ç dhe nenin 42 të Kushtetutës.

4.4 Gjykatat nuk i kanë arsyetuar vendimet gjyqësore konform nenit 142/1 dhe 42 të Kushtetutës.

4.5 Gjykata e Lartë i ka mohuar të drejtën për akses në gjykatë, për shkak mospranimi të rekursit të panënshtuar nga mbrojtësi, por vetëm prej tij.

5. **Subjekti i interesuar, Zyra e Prokurorit të Përgjithshëm** ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, me këto prapësime:

5.1 Kërkuesi nuk legjitimohet për një pjesë të kërkesës ku kërkon shfuqizim pjesërisht të nenit 435/2 të KPP-së, si dhe shfuqizim pjesërisht të vendimit unifikues të Kolegjeve të Bashkuara nr.5, datë 15.09.2009.

5.2 Kërkuesi nuk ka shteruar të gjitha mjetet në kuptim të nenit 131/f të Kushtetutës, për pretendimet e tij për proces të parregullt ligjor.

5.3 Vendimi i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë nuk është mbështetur te fakti i mosnënshkrimit të kërkesës nga mbrojtësi, por te mungesa e shkaqeve ligjore për pranim rekursi.

5.4 Natyra e gjykimit të çështjeve në Dhomën e Këshillimit nuk përbën cenim të standardeve kushtetuese të së drejtës për t’u dëgjuar dhe të së drejtës për t’u mbrojtur me avokat.

II

Vlerësimi i Gjykatës

A. Për pretendimin për papajtueshmëri me Kushtetutën në nenin 435/2 të Kodit të Procedurës Penale, të shprehjes: “Akti i rekursit dhe memoriet duhet të nënshkruhen, me pasojë mospranimi, nga mbrojtësit”

6. Kërkuesi ka kërkuar deklarimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të shprehjes: “Akti i rekursit dhe memoriet duhet të nënshkruhen, me pasojë mospranimi, nga mbrojtësit”, që i përket nenit 435/2 të KPP-së. Subjekti i interesuar ka pretenduar se kërkuesi nuk legjitimohet të kërkojë shfuqizim të nenit 435/2 të KPP-së.

7. Gjykata ka vlerësuar se individët mund t’i drejtohen Gjykatës Kushtetuese për pretendime të lidhura me procesin e rregullt ligjor, kjo sipas nenit 131/f të Kushtetutës dhe 134/2 shkronja “g” e saj. Gjykata ka vlerësuar tashmë se neni 435/2 i KPP-së, i cili parashikon se rekursi dhe memoriet që i drejtohen Gjykatës së Lartë duhet të nënshkruhen nga mbrojtësit e të pandehurve, ka për qëllim të garantojë mbrojtjen me avokat të të pandehurit, në rastin kur ai ushtron rekurs. Gjykata, gjithashtu, ka vlerësuar se interpretimi pajtues që i ka bërë nenit 435/2 të KPP-së, është në favor të garancive të kërkuesit për të mos e humbur të drejtën për t’iu drejtuar

gjykatës. Nga kjo pikëpamje, Gjykata thekson se kërkuessit, si një subjekt me legjitimitet të kushtëzuar, në kuptim të nenit 134, pika 2 të Kushtetutës, për rastin në shqyrtim, i mungon interesi për të kërkuar shfuqizimin si antikushtetues të dispozitës procedurale (*shih vendimin nr.26, datë 13.06.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Për pasojë, Gjykata konkludon se kërkuessi nuk legjitimohet të kundërshtojë nenin 435/2 të KPP-së.

B. Për pretendimin për papajtueshmëri me Kushtetutën, në vendimin e Kolegjeve të Bashkuara nr.5, datë 15.9.2009, të shprehjes: “Rekursi penal të nënshkruhet nga mbrojtësi, në të kundërt ai nuk pranohet për shqyrtim në Gjykatën e Lartë”

8. Kërkuessi ka kërkuar deklarimin si të papajtueshëm me Kushtetutën në vendimin e Kolegjeve të Bashkuara nr.5, datë 15.9.2009, të shprehjes: “Rekursi penal të nënshkruhet nga mbrojtësi, në të kundërt ai nuk pranohet për shqyrtim në Gjykatën e Lartë”.

9. Kontrolli kushtetues që ushtron Gjykata Kushtetuese ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të çdo individi për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit e të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete, nuk përbëjnë juridiksion kushtetues përderisa ato nuk shoqërohen me cenimin e të drejtave të lartpërmendura (*shih vendimin nr.31, datë 1.12.2005 të Gjykatës Kushtetuese*).

10. Gjykata konstaton se kërkuessi nuk ka qenë palë ndërgjygjëse në çështjen me anë të së cilës është bërë unifikimi i praktikës së gjykatave nga Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, prandaj dhe lidhur me këtë pjesë të objektit, kërkuessi nuk legjitimohet.

C. Për pretendimin për papajtueshmëri me Kushtetutën të vendimeve nr.355, datë 12.3.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr.40, datë 23.1.2008 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr.607, datë 6.11.2009 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë

1. Për pretendimin se gjykatat nuk kanë vlerësuar drejt provat dhe nuk kanë pranuar kërkesat për marrje të provave, në kundërshtim me parimin e barazisë së armëve

11. Kërkuessi pretendon se si në fazën e hetimeve, ashtu dhe gjatë procesit gjyqësor në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe Gjykatën e Apelit, i është refuzuar e drejta e marrjes së provave dhe vlerësimi i duhur i tyre, të cilat do të ndikojnë drejtpërdrejt në dhënien e pafajësisë.

12. Gjykata konstaton se kërkuessi i ka parashtruar këto pretendime në të gjitha shkallët e gjyqësorit deri në paraqitjen e rekursit në Gjykatën e Lartë, në përputhje me nenin 131/f të Kushtetutës, sa i përket plotësimit të kriterit të ezaurimit efektiv të mjeteve të ankimit.

13. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka pranuar në mënyrë të vazhdueshme se marrja dhe vlerësimi i fakteve dhe i rrethanave, interpretimi i ligjit material dhe procedural dhe aplikimi i tij në çështjet konkrete janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues (*shih vendimin nr.14, datë 3.6.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Mënyra e vlerësimit të provave është atribut i gjykatave të zakonshme që zgjidhin çështjen konkrete dhe nuk i nënshtrohet kontrollit të saj kushtetues. Gjykata ka theksuar se kërkesa për marrje provash jo domosdoshmërisht duhet të pranohet nga gjykata dhe se vlerësimi i tyre është kompetencë e gjykatave të zakonshme (*shih vendimin nr.106, datë 1.8.2001 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kuptim Gjykata vlerëson se kërkuessi nuk legjitimohet, sepse pretendimi në lidhje me refuzimin e marrjes së provave dhe vlerësimi jo i duhur i tyre, nuk përbëjnë pretendim në kuptimin kushtetues të procesit të rregullt ligjor.

2. Për pretendimin se nuk i është dhënë e drejta e mbrojtjes me avokat nga gjykatat, në kundërshtim me nenin 31/ç dhe nenin 42 të Kushtetutës

14. Kërkuessi ka pretenduar se nuk i është dhënë e drejta e mbrojtjes me avokat nga gjykatat, në kundërshtim me nenin 31/ç dhe nenin 42 të Kushtetutës.

15. Gjykata vlerëson se e drejta e palëve për të qenë të pranishme dhe për t’u mbrojtur në procesin gjyqësor, janë aspekte të rëndësishme të procesit të rregullt në kuptimin kushtetues. Në mënyrë konstante, në një sërë vendimesh të saj, Gjykata e ka pranuar ekzistencën e mbrojtjes si tregues thelbësor të një procesi të rregullt penal. Që e drejta e mbrojtjes të jetë reale dhe efektive dhe jo vetëm teorike, ushtrimi i saj nuk duhet të pengohet, por përkundrazi, gjykata duhet të

marrë të gjitha masat ligjore që në funksion të procesit të drejtë, jo vetëm të sigurojë praninë e mbrojtësit në gjykim, por dhe t'i japë atij mundësinë të bëjë mbrojtje reale, duke respektuar barazinë e armëve (*shih vendimet nr.5, datë 17.2.2003 dhe nr.33, datë 24.11.2003 të Gjykatës Kushtetuese*). E drejta e gjithkujt, të akuzuar penalisht, për të qenë efektivisht i mbrojtur nga një avokat, kur është e nevojshme edhe i caktuar kryesisht, është një nga tiparet themelore të një gjykimi të drejtë (*shih vendimin nr.25, datë 10.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Në rastin në shqyrtim, Gjykata konstaton se në gjykimin në shkallë të parë, si dhe në gjykimin në apel kërkuesit i është caktuar mbrojtës kryesisht. Në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë, ai nuk ka ushtruar të drejtën e tij për të kërkuar ndihmë juridike sipas ligjit nr.10 039, datë 22.12.2008 “Për ndihmën juridike”, sipas të cilit të drejtën për të fituar ndihmë juridike e kanë personat që kërkojnë të mbrohen me avokat në procesin penal në të gjitha fazat e tij.

17. Prandaj dhe kjo Gjykatë çmon se pretendimi i kërkuesit për shkelje të së drejtës së mbrojtjes me avokat, është i pabazuar.

3. *Për pretendimin se vendimet e gjykatave nuk janë të arsyetuara në kundërshtim me nenin 142/1 dhe 42 të Kushtetutës*

18. Gjykata konstaton se kërkuesi nuk i ka ngritur pretendimet për mosarsyetim të vendimeve gjyqësore në ankimin në Gjykatën e Apelit dhe në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë. Në këto kushte, Gjykata çmon se kërkuesi nuk i ka shteruar mjetet juridike për mbrojtjen e së drejtës për një proces të rregull ligjor, parakusht ky i sanksionuar në nenin 131 shkronja “f” të Kushtetutës. Për rrjedhojë, për të dyja vendimet e dhëna nga Gjykata e Rrethit dhe Apelit ky pretendim nuk mund të merret në shqyrtim nga Gjykata Kushtetuese (*shih vendimin nr.1, datë 25.1.2010; nr.18, datë 18.5.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Kjo gjykatë do të vlerësojë pretendimin për cenimin e këtij standardi vetëm për vendimin nr.607, datë 6.11.2009, dhënë nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë.

19. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar domosdoshmërinë e arsyetimit të vendimeve gjyqësore si një garanci për procesin e rregullt ligjor (*shih vendimet nr.8, datë 16.3.2011; nr.38, datë 30.12.2010; nr.7, datë 9.3.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Edhe Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ) ka theksuar se një funksion tjetër i arsyetimit të vendimit është t'u demonstrojë palëve se ata janë dëgjuar. Për më tepër, një vendim i arsyetuar i jep mundësinë palëve ta apelojnë atë, si dhe organeve të apelit ta shqyrtojnë. Vetëm duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimin Sarban kundër Moldavisë, prg.98, datë 4 tetor 2005*).

20. GJEDNJ-ja është shprehur për arsyetimin e vendimeve, se detyrimi i gjykatave për të respektuar këtë standard ndryshon në varësi të rrethanave të çështje konkrete dhe natyrës së vendimit (*Hirvisaari kundër Finlandës, prg. 30, vendim i datës 27 shtator 2001*). GJEDNJ-ja ka theksuar ndërmjet të tjerave se: “Arsyetimi i kufizuar i dhënë nga Gjykata e Lartë në formulimin e vendimit në Dhomë Këshillimi, në mënyrë të nënkuptuar evidenton se aplikanti nuk ka ngritur një nga argumentet ligjore të përcaktuara në dispozitën përkatëse të legjislacionit të brendshëm, i cili është kusht për pranimin kërkesës (*Marini kundër Shqipërisë, datë 18 dhjetor 2007, prg.106*). Kur një Gjykatë e Lartë refuzon të pranojë një çështje për arsye se mungojnë shkaqet ligjore për ngritjen e çështjes, një arsyetim shumë i kufizuar mund të përmbushë kriterin e nenit 6 të Konventës” (*mutatis mutandis, Mishgjoni kundër Shqipërisë, datë 7 dhjetor 2010 prg.51, dhe Nerva kundër Mbretërisë së Bashkuar, datë 11 korrik 2000*).

21. Në vlerësimin e Gjykatës, nuk rezulton që vendimi i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë të jetë jologjik, të ketë kundërthënie, të mos ketë referencë në ligjin e zbatueshëm, prandaj dhe pretendimi se vendimi i Gjykatës së Lartë është i paarsyetuar, është i pabazuar.

4. *Për pretendimin se i është mohuar aksesin në Gjykatën e Lartë*

22. Kërkuesi pretendon se Gjykata e Lartë i ka mohuar aksesin për shkak të mospranimit të rekursit të panënshtkruar nga mbrojtësi. Sipas tij, sekretaria e kësaj gjykatë duhet t'i kishte dhënë mundësinë e plotësimit të rekursit sipas kërkesave të ligjit.

23. Në jurisprudencën e saj të mëparshme, Gjykata ka mbajtur qëndrimin se: “Në situatën

në të cilën kërkuesi ka ushtruar rekursin, në përmbushje të detyrimeve të tij formale që përcaktohen kryesisht në nenet 410, 412, 420, 435/1 të KPP-së dhe rekursi nuk është nënshkruar nga mbrojtësi i zgjedhur prej tij, ai nuk mund të privohet nga e drejta që rekursi i tij të vlerësohet sipas përcaktimeve të nenit 432 të KPP-së. Në këtë vështrim, Gjykata vlerëson se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, para se të vendosë mospranimin e rekursit për shkak të mosnënshkrimit të tij nga mbrojtësi, duhet të verifikojë nëse sekretaria gjyqësore ka zbatuar detyrimin ligjor për vënien në dijeni të të pandehurit, për të plotësuar rekursin me nënshkrimin nga mbrojtësi, sipas kuptimit që vetë Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në vendimin unifikues nr.5, datë 15.9.2009, i kanë dhënë nenit 415/2 të KPP-së. Këto kërkesa ligjore kanë rëndësi kushtetuese, sepse garantojnë realisht të drejtën e individit për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë” (shih vendimin nr.38, datë 30.12.2010; nr.26, datë 13.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese).

24. Në rastin konkret, Gjykata vëren se kërkuesi ka depozituar brenda afatit ligjor, pranë sekretarisë së gjykatës që ka dhënë vendimin, një rekurs i cili nuk ka qenë i nënshkruar nga mbrojtësi i tij. Gjykata konstaton se vendimi i Kolegji Penal të Gjykatës së Lartë nr.607, datë 6.11.2009 në pjesën hyrëse ka evidentuar faktin se rekursi nuk është nënshkruar nga mbrojtësi, por në pjesën arsyetuese, si dhe në dispozitiv është mbështetur në nenet 433/2 dhe 435/1 të KPP-së. Sipas nenit 435/1 të KPP-së, rekursi duhet të paraqitet brenda 30 ditëve që vendimi ka marrë formë të prerë. Ai duhet të përmbajë tregimin e saktë të shkaqeve të paligjshmërisë së vendimit, ndërsa sipas nenit 433 të KPP-së, rekursi nuk pranohet në qoftë se bëhet për shkaqe të ndryshme nga ato që lejon ligji.

25. Gjykata është shprehur se e gjithë veprimtaria seleksionuese e dhomës së këshillimit, është një veprimtari e domosdoshme në funksion të aksesit në gjykatë vetëm të atyre çështjeve që i parashikon ligji, duke lënë jashtë përzgjedhjes kërkesat e paarsyeshme dhe haptazi të pambështetura në ligj (shih vendimin nr.4, datë 25.2.2009 të Gjykatës Kushtetuese). Kjo gjykatë konstaton se refuzimi i rekursit nuk është bërë për shkak të mosnënshkrimit të tij nga mbrojtësi, por sepse nuk ka plotësuar kriterin ligjor të tregimit të shkaqeve të paligjshmërisë, si një nga kriteret për selektimin dhe refuzimin/pranimin e rekurseve.

26. Për sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se kërkesa duhet rrëzuar për shkak se nuk evidentohen në pretendimet e kërkuesit standarde të cenuara të procesit të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f e 134/g të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Xhezair Zaganjori, Vladimir Kristo, Sokol Sadushi Vitore Tusha, Petrit Plloçi, Altina Xhoxhaj, Admir Thanza, Sokol Berberi.